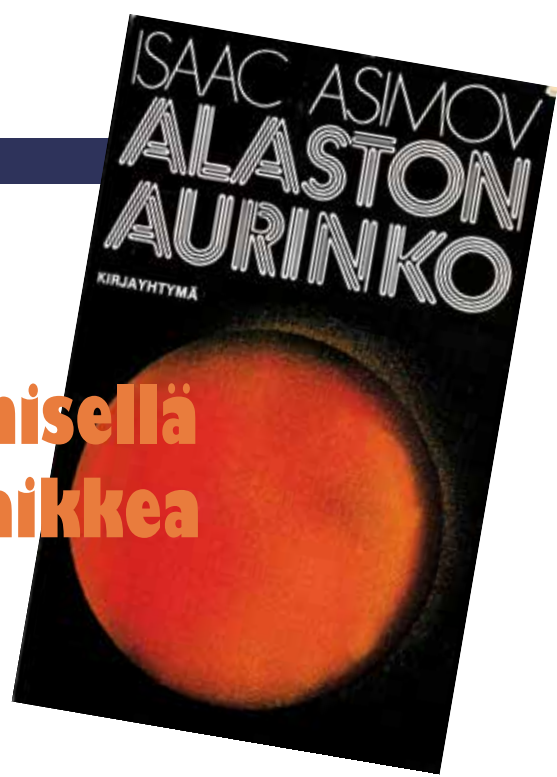

Isaac Asimov: Alaston aurinko

Kun jokaisella ihmisellä on rajattomasti kaikkea

Tulinpa eräässä science fiction -keskusteluryhmässä esittääneeksi jälleen kerran vakioargumenttini siitä, miksi useimmat viime vuosituhanella kirjoitetuista tieteistarinoista mielestäni ovat lähes lukukelvottomia: 2000-luvun maailma on kehittynyt niin pitkälle, että edes lahjakaimpien ”kulta-ajan” kirjailijoiden mielikuviutus ei ollut riittänyt keksimään jo tähän mennessä toteutuneita keksintöjä ja muita tieteen edistysaskeleita saati fantisoimaan niiden vaikutuksia yhteiskuntaan.

Totesin, että parhaatkaan kirjoittajat eivät vielä 50–100 vuotta sitten olleet pystyneet kuvittelemaan edes tämän vuosituhanen yleisintä yhteiskuntaluokkaa eli prekariaattia – ihmisiä, jotka ovat vailla vakituista työtä, mutta jotka taskussaan olevan henkilöhakulaiteen ja kaikkialla planeetalla toimivan langattoman yhteysverkon avulla saavat aina tiedon heti, kun heidän työpanostaan jossakin tarvittaisiin.

Harvoin on käynyt niin, että mielipiteeni mitätöidään yhtä nopeasti ja tehokkaasti: ”Et siis muista Solariaa?”

Sata vuotta sitten syntynyt, jo 1950-luvulla tieteiskirjailijoiden parhaimmistoon ja sittemmin myös Mensaan kuulunut Isaac Asimov oli tässäkin suhteessa edellä aikansa ja aikalaisiaan. Esiteltyään vuonna 1954 ”robotiikan kolme perussääntöä” hän keskittyi agathachristiemäisesti myös mahdollisuuksiin niiden kiertämiseksi jopa murhatyössä avustamisen asti.

1957 ilmestynyt Alaston aurinko ei kuitenkaan ole vain avaruusaikaan sijoittuva rikosromaani. Maa-planeetalla on tapahtuma-aikaan kahdeksan miljardia (sic!) ihmistä asutettuina ”teräsuoliini”, joissa aurinko ei paista eikä kuu kumota. Proletariaatti joutuu asumaan ahtaasti pinnan alla, koska kaikki viljelykelpoiset alueet oli tarvittu elintarviketuotantoon ja muiden luonnonvarojen tultua loppuun käytetyiksi planeetan pinta on muilta osin asu-

miskelvoton.

Kontrastina raiskatulle ja ylikansoitettulle kiertotähdellemme ovat ulkoavaruuden itsenäistyneet siirtokuntaplaneetat, joista edistyneimmässä jokaisella asukkaalla on lähes rajattomasti kaikkea. Koska sekä maahanmuutto että jälkeläistuotanto ovat tiukasti säänneltyjä, kaikilla on käytössään ehtymättömästi ilmaista energiaa sekä työvoimaa (robotit). Ihmiset elävät erillään toisistaan suurissa kartanoissa, joista ei edes vahingossa pysty edes eksymään naapuriplantaaseille.

Ja kuinka ollakaan, asukkaat on tietenkin olutettu olemaan onnellisia joutilaisuudessaan ja yksinäisyyksissään. Jokaisella kun on käytössään näppärä ”yhteyslevy” eli kolmiulotteinen hologrammi-kuvapuhelin, jolla mahdollisesti tarvittavat sosiaaliset kontaktit saa hoi-

deltua. Fyysinen tapaaminen ei enää kuulu lainkaan käytäytymisnormeihin – ihmiset elävät kaiken aikaa ikään kuin vapaaehtoisessa karanteenissa kukin omassa palatsissaan ja yksityisessä paratiisissaan.

Solarian sosiologinen doktriini on yhä äärimmäisen mielenkiintoinen: robottien syrjäyttäessä ihmistyövoimaa niiden määrä lisäätty. Ihmisten määrä vähenee aluksi suhteessa robottien määrään, mutta lopulta myös absoluuttisesti. ”Kriittisen pisteen” saavuttamisen jälkeen lopulta kaikki ihmiset kuuluvat joutilaaseen yläluokkaan. Kun kaikilla on jo kaikkea, mitä he ikinä saataisivat tarvita tai haluta, seuraako tällöin Asimovin tarkoittama ”historian loppu” tai ainakin sen täyttymys? ■

olavi.kanervisto@gmail.com